

İŞLETMECİLİK EĞİTİMİ ALAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİĞE BAKIŞ AÇILARI: ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ İ.İ.B.F İŞLETME BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA

Yrd. Doç.Dr. Nuray GİRGINER

Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Eskişehir
ngirginer@ogu.edu.tr

Yrd. Doç.Dr. Nurullah UÇKUN

Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Eskişehir
nuckun@ogu.edu.tr

ÖZET

Küreselleşme süreci ile giderek yoğunlaşan bilgi ekonomisinin önemli özelliklerinden birisi girişimciliktir. Diğer temel özelliği olan piyasa kavramı, girişimci niceliği ve niteliği ile gelişmekte, derinlik kazanmaktadır. Girişimci nicelik ve niteliği yüksek olan ülkeler ekonomik olarak gelişmişliğin üst sıralarında yer alırken, düşük olanlar ekonomik olarak alt sıralarda yer almaktadırlar. Bu bağlamda girişimcilik, ekonomik kalkınmada önemli bir gösterge konumundadır.

Genç nüfus gelişen ülkelerde vizyon olarak bağımsız girişimci olmayı, gelişmekte olan ülkelerde ise genellikle kamuda çalışmayı ya da özel sektörde istihdam edilmeyi planlamaktadır. Genç nüfus içerisinde özellikle üniversite öğrencilerinde egemen olan görüş, girişimci olmak için gerek ve yeter koşulun “sermaye” olduğudur. Kuşkusuz “sermaye” girişimcilikte önemlidir. Ancak bazen düşünsel cesaret sermayesi, maddi sermayeden daha önemli olabilmektedir. Özellikle bilgi toplumunda bu ayırt edici özelliğin öğrencilere aktarılması gereklidir. Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin mezuniyet sonrası yaşam planlarının araştırılması, değerlendirilmesi önem kazanmaktadır. Geleceğin girişimcilerini yetiştirme misyonunu üstlenen İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerine de bu anlamda büyük görev düşmektedir.

Bu çalışmada geleceğin girişimci adayları olan işletme öğrencilerinin girişimciliğe bakış açılarını ölçmek amacıyla tarafımızdan hazırlanan anket formu, Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden 220'sine uygulanarak, işletmeci adaylarının çeşitli demografik özelliklerinin yanı sıra girişimci özellikleri ve eğilimleri çeşitli istatistiksel tekniklerle belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma bulgularına göre; öğrencilerin kariyer mi? Para mı? Sorusuna eğilimleri, para yönünde gerçekleşmektedir. Öğrenciler; girişimci aday mezunların istihdam yaratmaları gerektiğine inanmaktadırlar. Öğrencilerde; ailelerin gelir düzeyleri ve anne babanın eğitim seviyeleri ile girişimcilik arasında beklenen pozitif ilişki söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimci, İşletmecilik.

ABSTRACT

Entrepreneurship is one of the most important characteristic of knowledge economy with globalization process, market concepts which has fundamental characteristic is growing up and getting important with entrepreneur position and quantity. The country which has highly quantity and position of entrepreneurs takes part of the best position of economies and on contrast the others takes part of the worst position of economies. According to that, entrepreneurship is the important indicator of economic development.

Young population is planning to be independent entrepreneur in developed country, planning to work in public or private sector in developing country.

The most common idea in young population especially in university students for being entrepreneurs is capital, of course capital is the important factor of entrepreneurs but, sometimes intellectual courage capital is more important than material capital especially in information economy, that distinguished characteristic must be transferred to the students.

According to that, researching and evaluating to life plan of university student after graduation is getting important. Also Business Administration Faculty has the more important mission about growing up to the entrepreneur of futures.

In this study we prepare inquiry with statistic techniques for measure entrepreneur characteristic of students (which is candidate of entrepreneur in futures) in the 3th and 4th class of 220 Osmangazi Universities students.

For finding of these research; the answers of the questions of money or career is money and students believe to create employment for graduations Also for students there is a positive relationship between family's revenue level and family's educations level.

Key words: Entrepreneurship, entrepreneur, managership

1. GİRİŞ

Mal ve hizmetlerin elde edilmesinde kullanılması gereken kaynaklara "üretim faktörleri" denmektedir. Ekonomi biliminde emek, sermaye, toprak gibi üç ana üretim faktörüne dördüncü faktör olarak da girişim ilave edilmektedir. Ekonomi biliminde bu faktörlerin birbiriyle olan karşılıklı ilişkileri büyük önem taşır. Gerçekten de hangi şekliyle olursa olsun, üretim yapılabilmesi, bu faktörlerin varlığına bağlıdır. Ülkelerin kalkınması da bu üretim faktörlerinin başarılı bir şekilde bir araya gelmesiyle mümkündür. Bu sebeple gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, girişimciliğin özendirilmesine büyük bir önem verilmektedir. Bunun nedenleri; tüm ülkelerdeki gelir dağılımı dengesizliği, bölgeler arası gelişmişlik farkı, artan işsizlik ve yoksullaşma, yetersiz büyüme ve etkin rekabet ortamının oluşturulamamasıdır. (Müftüoğlu, 1998. s. 25.)

Girişimci, toplumun ihtiyaç duyduğu ürünleri üreterek, hizmetleri sunarak ya da ticaret yaparak, maddi ve manevi kazanç sağlamayı hedefleyen, bunun sonucunda da gerekli bilgi beceri, işyeri, eleman, makine-ekipman v.b. işletme girdileri, finansman kaynaklarını bir araya getirerek kendi işini kuran kişidir. (Kosgeb) Girişimci niteliklerine sahip bir kişi, yeterli sermayeye sahip olmadığı ya da yeterli sermayeyi bir araya getiremediği için henüz fiili bir girişimci olmayabilir. Ancak bu kişi potansiyel bir girişimcidir. Yeterli sermayeye sahip olduğunda kendi işletmesini kuracaktır. Dolayısıyla girişimci sıfatı işletme sahipliği ile tamamlanacaktır. Yeterli sermayeye kendi sahip olmadığı halde, gerekli parayı çeşitli yollardan (kredi, ortak, vb.) bir araya getirebildiği takdirde yine fiili bir girişimci olacaktır.

Girişimcilik, girişimcilerin risk alma, fırsatları kovalama, hayata geçirme ve yenilik yapma süreçlerinin tümüne verilen addır. (Foss ve Klein, 2002.) Dolayısıyla hem şirket açma hem de yenilikler yapma süreci girişimciliğin inceleme sürecidir. Girişimcilik, bir kişinin, bağımsız olarak ya da bir organizasyon içinde, bir fırsatı tesbit etme ve yeni bir değer ortaya çıkarmak veya ekonomik başarı elde etmek için bu fırsatların üzerine gitme motivasyonunu tanımlar. Girişimci kişi mevcut bir pazara girmek ve rekabet etmek, girdiği pazarı değiştirmek, hatta yeni bir pazar meydana getirmek için yaratıcılıktan ya da yeniliklerden yararlanır. (Çetindamar, 2002, s. 40-46)

Bir başka tanıma göre girişimci, çevresine bakmasını ve ihtiyaçları görmesini bilen, bu ihtiyaçları bir iş fikrine çevirebilen, iş yapabilmek için gerekli kaynakları bir araya getirmesini becerebilen, risk alabilen, yaratıcı düşünebilen, yeniliklere açık kişi olarak tanımlanmaktadır. (Korkmaz, 2000, s.166.)

Para bu uğraşlar sonucunda kendiliğinden ortaya çıkan bir başarı ödülü olarak değerlendirilmelidir. Her ne pahasına olursa olsun para kazanmak girişimcilik değildir. Tüketiciyi aldatarak, tekelcilik yaparak, elde edilen kazancın gerçek girişimcilik ile ilgisi yoktur. Girişimci için en asil para kazanma yolu, etkin bir rekabet ortamında para kazanabilmektir. Gerçek girişimci, ekonomik değerlerin yaratılmasındaki en önemli üretim faktörüdür. Girişimciliğe toplumda değer kazandıran, toplumdaki statüsünü yükselten özellikte budur.

Girişimcilik bağımsız olarak ya da bir organizasyon içinde, bir fırsatı saptama ve yeni bir değer yaratmak ya da ekonomik başarı elde etmek için bu fırsatın üzerine gitme motivasyonunu ve kapasitesini tanımlar. Girişimciler sürekli olarak piyasaları gözleyip talep boşlukları yakalayan, yeni talepler oluşturan, kaynakları toplayıp yatırımları gerçekleştiren, rekabeti varlığının temel şartlarından biri olarak kabul eden kişilerdir.

Girişimcinin gücü, yenilik yapma ve yaptığı yenilikleri iş dünyasında somut ticari ürünlere dönüştürebilme kapasitesine dayanır.(Titiz,1994,s.3-11.)

Klasik iktisat anlayışına göre, girişimciliğin ortaya çıkmasına neden olan temel güdü, bireysel çıkarların en üst seviyeye çıkarılmasıdır. Yani ekonomik fayda ve kar elde etme isteği girişimciliğin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Girişimciliğin ortaya çıkışında kişilik ve çevre faktörlerinin de etkili olduğu savunulmaktadır. Kişilik üzerinde duran yaklaşımlar, girişimcinin sahip olduğu kişisel özellikleri ele almıştır. Girişimci kişilikle en çok araştırılan özellikler; başarıya ihtiyacı, risk almak ve denetim odağıdır.(Naffziger,1995,s. 21-50.) Girişimciliğin ortaya çıkışıyla ilgili çevreyi öne çıkaran yaklaşımlar ise, girişimcilerin ortaya çıkmasında Pazar mekanizmaları ve devlet politikalarının etkili olduğunu vurgulamışlardır. Gelişmiş ülkelerde pazar mekanizmaları girişimci sınıfın ortaya çıkışında etkili iken; gelişmemiş ülkelerde, girişimciliğin gelişmesi hükümet politikalarının belirlediği ekonomik güdülere bağlıdır. Tüm bu görüşleri sentezleyecek olursak, kişilik girişimciliği etkileyen önemli bir faktördür, ancak girişimcilik, kişiliğin yanında, çok sayıda faktörün etkileşiminden oluşan davranışsal bir süreçtir.

Dünya Girişimcilik Platformu (Global Entrepreneurship Monitor - GEM) tarafından 29 ülke arasında yapılan araştırma yüksek girişimcilik faaliyetleri olan ülkelerin ortalama ekonomik büyümenin üzerinde gelişme gösterdiğini ortaya koymaktadır (GEM, 2001). Günümüzde yeni işlerin çoğu, büyük firmalardan çok yeni ve küçük firmalar tarafından yaratılmakta ve bu eğilim giderek güçlenmektedir. Girişimcilik oranlarında daha büyük bir artış gösteren ülkeler, işsizlik oranlarında da daha büyük düşüşler sağlama eğilimindedir. 1990'lar boyunca, hızlı büyüyen firmalar istihdam yaratılmasına önemli katkılarda bulunmuştur.

Girişimcilik, kalkınmada geri kalmış bölgelerde toplumsal ve ekonomik uyumun güçlendirilmesine, ekonomik faaliyetlerin canlanmasına ve iş yaratılmasına ya da işsiz veya engelli kişilerin iş yaşamıyla entegrasyonuna da katkıda bulunabilmektedir. Girişimciliği teşvik etmek OECD üyesi ülkelerin hükümetleri ile yeni oluşmakta olan ve gelişmekte olan ekonomilerin gündemindeki ilk maddelerden biridir, zira girişimciler sermaye, yenilik ve beceriyi bir araya getiren büyüme katalizatörleridir. Yenilikçi değişimlerin yaşandığı bu çağda girişimcilik özel bir yere sahiptir ve özellikle girişimcilik koşullarının genellikle yetersiz olduğu yeni oluşmakta olan ve kalkınmakta olan ekonomilerde firma kurma dinamizmine yardımcı olacak bir ortamın yaratılması çok önemli addedilmektedir. (Çetindamar, 2002, s. 40-46)

Gerek yeni bir firma kurma, gerek mevcut bir firmayı yeniden yönlendirme (örneğin,işletmenin başka birine devrinden sonra) yolundaki yeni girişimler verimliliği yükseltmektedir. Bu tür girişimler rekabet baskısını artırarak diğer firmaları etkinliklerini iyileştirmeye ya da yeniliklere gitmeye zorlamaktadır. İster organizasyonda ve proseslerde, ister ürünlerde, hizmetlerde ya da pazarlarda olsun, firmaların artan etkinliği ve getirdikleri yenilikler, bir bütün olarak ekonominin rekabet gücünü artırmaktadır. Bu süreç, daha fazla seçenek ve daha düşük fiyatlarla tüketicilere de fayda sağlamaktadır.

Çalışmak sadece para kazanmanın bir yolu değildir. İnsanların meslek ve iş seçimlerinde güvenlik, bağımsızlık, yapılan işlerin çeşitliliği ve işe ilgi gibi başka kriterler de rol oynar. Daha yüksek gelir düzeyleri, insanların girişimcilik yoluyla, kendilerini gerçekleştirme ve bağımsızlık gibi daha yüksek. İhtiyaçlarını karşılamalarını sağlayabilir. Öte yandan, diledikleri gibi düzenli bir iş bulamayan bazı kişiler için, girişimci olma tercihi, kısmen ya da tamamen ekonomik zorunluluklardan kaynaklanabilmektedir. Girişimci olmak bu kişilere kendilerine daha iyi bir konum yaratma olanağını verebilmektedir.

Girişimci başkasının ya da başkalarının parasını da değerlendiren kişidir. Girişimcinin toplumsal fonksiyonunun burada yattığı söylenebilir. Sağlıklı bir ekonomide, parası olup da girişimcilik niteliğine sahip olmayanlardan parası olmayıp da girişimcilik niteliğine sahip olanlara bu fonları aktarabilen araçlar oluşturulmalıdır. Bu araçlar bankalar, sermaye piyasaları, risk sermayesi ve benzeri kuruluşlardır. Bu araçlar etkin kullanılabilirdiği ölçüde tasarrufların en etkin biçimde yatırıma dönüştürülmesi mümkün olmakta ve ekonomi sağlıklı bir büyüme sürecine girebilmektedir. Aksi takdirde kaynak israfı olacaktır.

Bir toplumda, grupta, birey olarak kendilerini kabul ettirme, parasal zenginliklere ulaşmayı işletme açmakta aramaları veya mevcut bir işletmenin sürekli kendini yenilemeye çalışması, tüketiciye sürekli daha iyiyi sunmaya çalışması içinde olmaları girişimcilik kültürü olarak açıklanabilir. Yine toplumun başarılı girişimcileri kahraman olarak algılamaları, ihracata yönelenleri, istihdama katkı sağlayanları vatansever olarak görmeleri de girişimcilik kültürüdür.

Girişimcilik kültürünün oluşmasında aile yapısının etkisi büyüktür. Çocuğun aile içinde aldığı eğitim ve görgü onu yaşamı boyunca etkileyebilmektedir. Araştırmalar, kişilerin doğumundan itibaren en çok babasından

ve aile bireylerinden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Ailede girişimci ruha sahip bir kişinin olması dolayısıyla çocuğunda girişimci olması yolunda etkili olacaktır. (Çelik, Akgemci,1998,s. 28-38)

Girişimciliğin yazılı olmayan kuralları girişimcilik kültürünü oluşturmaktadır. Sağlam bir girişimcilik kültürünün oluşmadığı toplumlarda kurnazlık, köşe dönmeçilik gibi bozulmuş kültür davranışlarının yaygınlaşması kaçınılmazdır. Memleketimizde bu tehlikenin çanlarının çaldığını görmekteyiz.

Girişimciliğin kazandığı bu öneme paralel olarak toplum olarak insanları girişimci yetiştirmenin ve girişimciliği yaygınlaştırmanın yollarını aramak zorundayız. Bilgi toplumunda girişimciler, ekonomik değerlerin yaratılmasında en önemli ve etkili unsur olarak ön plana çıkmaktadır. Genç ve dinamik bir insan yapısına sahip olan Türkiye için bu gelişmeler daha da fazla önem taşımaktadır. Türkiye bu genç ve dinamik insanlarını niteliklendirerek, onları bu amaca yönelik olarak en iyi şekilde eğiterek potansiyelini en iyi şekilde değerlendirmenin yollarını aramalıdır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme bölümüne (Normal öğretim ve ikinci öğretim) devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin geleceğin girişimci adayları olarak girişimcilikle ilgili düşüncelerini ve kendilerini bir girişimci olarak nasıl tanımladıklarını belirlemek; bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu temel amaca bağlı olarak, aşağıdaki alt amaçların sağlanmasına da çalışılmıştır

1. Öğrencilerin bir iş kurmada önemli gördükleri faktörleri belirlemek; bu faktörlerle verilen önem derecelerinin cinsiyet ailedeki çocuk sayısı, anne ve babanın eğitim durumu, ikamet yeri gibi çeşitli demografik özellikler bakımından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek,
2. Öğrencilerin girişimcilikle ilgili düşünce ve eğilimlerini belirleyerek, akademik başarıyla girişimcilik özellikleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını saptamak.

3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Ekonomik kalkınmada önemli bir gösterge olan girişimcilik günümüzde özellikle genç nüfusa sahip ülkelerde; gençlerin bağımsız girişimci olma eğilimlerinin artması ölçüsünde önemli hale gelebilmektedir. Bu bağlamda geleceğin girişimci adayları olan üniversite öğrencilerinin, özellikle İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinin misyonu gereği geleceğin girişimci adayları olarak yetiştirilen İşletme Bölümü öğrencilerinin girişimciliğe bakış açılarının ve girişimcilikte hangi faktörlere önem verdiklerinin belirlenmesi; gerek eğitim-öğretim hayatlarında onlara yöneltilen bilgilerin sistemleştirilmesinde, gerekse öğrencilerin bir girişimci olarak iş yaşamındaki planlarının şekillenmesinde önemlidir.

4. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI VE SINIRLILIKLARI

Araştırmaya katılan öğrencilerin ölçme araçlarındaki soruları cevaplandırırken gerçek duygu ve düşüncelerini yansıttıkları kabul edilmiştir.

Bu araştırma, 2003-2004 öğretim yılı bahar yarıyılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İşletme Bölümüne devam eden öğrencilerle sınırlıdır.

5. YÖNTEM

Araştırmada; öğrencilerin girişimcilikle ilgili düşüncelerinin ve girişimcilikte önemli gördükleri faktörlerin çeşitli demografik özelliklerle ve akademik başarıyla ilişkisi aranacağından, araştırma yöntemi olarak ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır.

6. ARAŞTIRMA EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Bu araştırmanın evrenini, 2003-2004 Öğretim Yılı Bahar Döneminde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin İşletme (normal öğretim ve ikinci öğretim) bölümüne kayıtlı öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma evreni olarak sadece İşletme Bölümü öğrencilerinin alınmasının nedeni; İ.İ.B.F İşletme bölümlerinin, geleceğin girişimci adaylarını yetiştirme misyonunu üstlenmeleridir. Ayrıca İşletme bölümü öğrencileri, girişimcilikle ilgili verilen eğitim bakımından da homojen bir kitleyi oluşturmaktadır.

Öğrencilerin girişimcilikle ilgili eğilimlerinin özellikle 3. ve 4. sınıflarda belirginleşeceği ve bu öğrencilerin mezuniyete yakın olmalarından dolayı girişimci aday olma potansiyellerinin de fazla olduğu varsayımıyla İşletme bölümünün normal ve ikinci öğretimlerinden sadece 3. ve 4. sınıf öğrencileri araştırmaya

alınmıştır. Bu sınıflardaki öğrenciler basit tesadüfi örnekleme tekniği ile rassal olarak seçilmiş, toplam 220 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur..

7. VERİ TOPLAMA ARACI

Verilerin toplanması aşamasında; İşletme bölümü öğrencilerinin girişimciliğe bakış açılarının belirlenmesinde tarafımızdan geliştirilen bir anket formu kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde bazı demografik özelliklerle ilişkili soruların (bölüm, akademik başarı, cinsiyet, üniversite hayatından önceki bulunulan yerleşim yeri, anne- babanın eğitim durumu, gelir, ailedeki kaçınıcı çocuk olduğu, ailedeki yetiştirilme tarzı, ebeveynlerden daha önce kendi işini kuran olup olmadığı) yanı sıra, öğrencilerin bir iş kurmada gerekli olan bazı faktörleri önem derecesine göre sıralamalarının istendiği bir soru yer almaktadır. Anket formunun ikinci bölümünde 5’li likert tipinde hazırlanmış, öğrencilerin kendilerini bir girişimci olarak nasıl tanımladıklarına ilişkin 14 cümle yer almaktadır. Her bir cümle için “kesinlikle katılıyorum, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum”, “kesinlikle katılmıyorum” seçeneklerinden birini seçmeleri istenmiştir. Ölçek puanı; bu cevaplara sırasıyla 5, 4, 3, 2 ve 1 puan verilmesiyle hesaplanmıştır.

8. VERİLERİN ANALİZİ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’ndeki İşletme bölümü öğrencilerinin girişimciliğe bakış açıları ve girişimcilikte önemli gördükleri faktörler; cinsiyete, üniversite öncesinde bulunulan yere, anne-baba eğitim durumuna, anne ya da babadan daha önce kendi işini kuran olup olmadığına, ailedeki yetiştirilme tarzına, ailedeki gelire ve genel akademik başarılarına göre incelenmiştir. Öğrencilerin girişimci olarak kendilerini nasıl tanımladıklarına ilişkin yöneltilen cümlelerden elde edilen ölçek puan ortalamalarının cinsiyete ve anne veya babanın daha önce iş kurma durumuna göre farklılık gösterip göstermediği, bağımsız örneklemler t testi ile analiz edilmiştir. Girişimciliğe ilişkin tutum ölçek puan ortalamaları ile genel akademik başarı düzeyleri, İş kurmada birinci öncelikli seçilen faktörler arasındaki farklılığın test edilmesinde tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Öğrencilerin son dönem itibariyle genel akademik başarı düzeylerinin, yetiştirilme tarzının, üniversite öncesinde bulunulan yerleşim yeri gibi değişkenler ile girişimcilikte önemli gördükleri faktörler arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesinde, nominal ve ordinal ölçme düzeyindeki bu değişkenler için ki-kare testi uygulanmıştır.

Verilerin analizi SPSS 11.0 paket programı ile bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiş olup, bütün istatistiksel testlerde anlam düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

9. BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilere anket formunun uygulanması ile elde edilen veriler, frekanslar ve yüzdeler şeklinde aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir.

Anket formunun uygulandığı 220 öğrenciden 91’i bayan (%44.4), 129’u (%58.6) erkektir. Öğrencilerin %7.7’si düşük akademik başarı gösterirken %50.5’i orta düzey, %31.4’ü yüksek ve %10.5’i oldukça yüksek düzeyde akademik başarı göstermektedir. Öğrencilerin %37.7’sinin üniversite hayatı öncesinde bulunduğu yer il, %47.5’inin ise büyük şehirdir. Öğrencilerin %34.5’inin annesi ilkokul mezunu, %32.3’ünün annesi ise lise mezunu iken %40.5’inin babası üniversite mezunu, %28.2’sinin babası ise lise mezunudur. Bu yüzdeler değerlere göre araştırmaya konu olan öğrencilerin babalarının annelerinden daha yüksek eğitilmiş oldukları söylenebilir. Öğrencilerin %35’i ailenin ilk çocuğu iken %35.9’u ikinci çocuğudur. Ailelerin aylık gelirleri bakımından dağılıma bakıldığında; öğrencilerin %16.4’ünün düşük gelire sahip bir aileden, %38.2’sinin ise orta düzey gelire sahip bir aileden geldiği görülmektedir. Yetiştirilme tarzı bakımından %61.8’i güvene dayalı ancak serbest şekilde, %24.1’i ise kontrollü şekilde yetiştirildiklerini beyan etmişlerdir. Öğrencilerin %54.1’inin anne veya babası kendi işini kurmuş girişimcilerdir. Bu bağlamda öğrencilerin %54.1’inin önünde aileden gelen deneyim ve örnekler mevcuttur.

Tablo 1: Kişisel Özellikler Bakımından Dağılım

Kişisel Özellikler	f	%
1-Bölüm		
Normal Öğretim	122	55.5
İkinci Öğretim	98	44.5
2-Sınıf		
3	89	40.5
4	124	56.4
5+	7	3.1
3-Akademik Başarı		
(1-2)	17	7.7
(2.1-2.5)	111	50.5
(2.6-3)	69	31.4
(3.1-3.5)	22	10.0
(3.6-4)	1	0.5
4-Cinsiyet		
Bayan	91	41.4
Erkek	129	58.6
5-Üniversite Öncesinde bulunduğu Yet		
Köy	4	1.8
İlçe	29	13.2
İl	83	37.7
Büyükşehir	104	47.3
6-Annenin eğitimi		
Okur yazar	17	7.7
İlkokul	76	34.5
Ortaokul	20	9.1
Lise	71	32.3
Üniversite	36	16.4
7-Babanın eğitimi		
Okur yazar	2	0.9
İlkokul	38	17.3
Ortaokul	29	13.2
Lise	62	28.2
Üniversite	89	40.5
8-Aylık Gelir		
750 Milyon TL'den az	36	16.4
750-1250 Milyon TL	84	38.2
1250-1750 Milyon TL	43	19.5
1750-2250 Milyon TL	33	15.0
2250 Milyon TL'den fazla	24	10.9
9-Ailede Kaçınıcı Çocuk		
Tek	6	2.7
İlk	77	35.0
İkinci	79	35.9
Üçüncü	34	15.5
Dördüncü ve +	24	10.9
10-Yetiştirilme Tarzı		
Çoğunlukla Baskıcı	4	1.8
Çoğunlukla serbest	27	12.3
Kontrollü	53	24.1
Güvene dayalı serbest	136	61.8
11-Anne veya babanın kendi işini kurma durumu		
Evet	101	45.9
Hayır	119	54.1

Araştırma kapsamına alınan öğrencilere yöneltilen “Aşağıdaki faktörleri bir işin kurulabilmesindeki önemlerine göre sıralayınız” ifadesine verilen cevaplar, sekiz farklı seçenek için en önemliden en önemsize (1’den 8’e) doğru sıralanmıştır. Söz konusu faktörlere öğrenciler tarafından verilen öncelikler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Bir İşin Kurulmasında Etkin Olan Faktörler

Önem Sırası	Vizyon		Para		Arkadaşlar		Eğitim		Motivasyon		Deneyim		Aile Şirketi		Diğer	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	61	27.7	92	41.8	3	1.4	29	13.2	11	5.0	16	7.3	4	1.8	4	1.8
2	45	20.5	49	22.3	9	4.1	59	26.8	22	10.0	32	14.5	2	0.9	2	0.9
3	41	18.6	42	19.1	7	3.2	51	23.2	28	12.7	46	20.9	5	2.3	0	0
4	35	15.9	19	8.6	17	7.7	36	16.4	50	22.7	55	25.0	7	3.2	1	0.5
5	24	10.9	11	5.0	34	15.5	32	14.5	64	29.1	41	18.6	14	6.4	0	0
6	9	4.1	7	3.2	86	39.1	9	4.1	33	15.0	24	10.9	52	23.6	0	0
7	3	1.4	2	0.9	63	28.6	2	0.9	11	5.0	5	2.3	131	59.5	3	1.4
8	1	0.5	0	0	1	0.5	2	0.9	0	0	0	0	6	2.7	210	95.5

Tablo 2’den görüldüğü gibi; öğrencilerin 92’si (%41.8) en önemli faktör olarak parayı, 61’i (%27.7) vizyonu, 29’u (%13.2) eğitimi ve 16’sı (%7.3) deneyimi seçmişlerdir. İkinci derecede önemli faktör sıralaması ise şu şekildedir: eğitim (%26.8), para (%22.3), vizyon (%20.5) ve deneyim (%14.5). Öğrenciler “Diğer” seçeneği için iş kurmada faktör olarak çevre, kariyer, cesaret gibi özellikleri belirtmişlerdir. Öğrencilerin %95.5’i diğer seçeneği ile belirtilen faktöre sıralamada en son sırada yer vermişlerdir. Her önceliğe en yüksek yüzdeyi veren faktörün atanması yoluyla bütün öncelikler birlikte değerlendirildiğinde; öğrencilerin iş kurmada gerekli faktörleri ilk sırada para (%41.8), ikinci sırada eğitim (%26.8), üçüncü sırada deneyim (%20.9), dördüncü sırada vizyon (%15.9), beşinci sırada motivasyon (%29.1), altıncı sırada arkadaşlar (%39.1) ve yedinci sırada aile şirketinin olması durumu (%59.5) şeklinde sıraladıkları görülmektedir.

Araştırmada cinsiyet ile bir işin kurulmasında etkin olan faktörlere verilen önceliklerin farklılaşacağı beklenmektedir. Tablo 3’ten de görüldüğü gibi bayan ve erkek öğrenciler iş kurmadaki faktörlere farklı derecelerde önem vererek sıralamışlardır. Hem erkek hem bayan öğrenciler bütün faktörler dikkate alınarak sıralama yapıldığında ilk iki önceliği para ve eğitime verirken; üçüncü faktörden itibaren sıralamadaki faktörler değişmektedir. Bayan öğrenciler için sıralama deneyim, motivasyon, arkadaşlar, aile şirketinin varlığı ve vizyon olarak oluşurken; erkek öğrenciler için vizyon, deneyim, motivasyon, arkadaşlar ve aile şirketinin varlığı şeklindedir. Bu genel değerlendirmeye bakıldığında erkek öğrencilerin iş kurmada daha bireysel özelliklerin varlığına önem verdikleri söylenebilir.

Tablo 3: Cinsiyete Göre İş Kurmada Etkin Olan Faktörlerin Öncelik Dağılımı

Önem Sırası	Vizyon		Para		Arkadaşlar		Eğitim		Motivasyon		Deneyim		Aile Şirketi		Diğer	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
1	25	36	31	61	2	1	18	11	8	3	4	12	1	3	2	2
2	19	26	21	28	2	7	27	32	8	14	13	19	0	2	1	1
3	16	25	20	22	2	5	21	30	10	18	21	25	1	4	0	0
4	18	17	12	7	6	11	10	26	21	29	21	34	3	4	0	1
5	8	16	4	7	10	24	11	21	31	33	20	21	7	7	0	0
6	2	7	2	5	33	53	3	6	8	25	10	14	33	19	0	0
7	1	2	2	0	36	27	1	1	5	6	2	3	43	88	1	2
8	1	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	3	3	87	123

Cinsiyete bağlı olarak iş kurmada etkin olan faktörlere birinci derecede önem verilmesi arasında bir ilişki olup olmadığının sınanması amacıyla, nominal ve ordinal ölçekli bu verilere ki-kare testi uygulanmıştır. Ancak ki-kare testinde 5’ten az sıklığa sahip göze oranı %30’u aştığı için faktör düzeyleri arasında birleştirilmeye gidilerek; arkadaşlar, aile şirketi ve diğer faktörleri tek bir faktör düzeyi olarak alınmıştır. Buna

göre birinci öncelik olarak faktörlerin seçimi ile cinsiyet arasındaki ilişkinin ki-kare testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Cinsiyete Göre İş Kurmada Etkin Faktörlerin Birinci Derecede Öncelik Olarak Seçiminin Ki-Kare Testi Sonuçları

Cinsiyet	Vizyon	Para	Eğitim	Motivasyon	Deneyim	Aile -Çevre-Arkadaşlar	Toplam
Bayan	25	31	18	8	4	5	91
Erkek	36	61	11	3	12	6	129
Toplam	61	92	29	11	16	11	220
$\chi^2 = 13,664$		s.d=5		P=0.018			

Ki-Kare Testi sonucuna göre; bayan ve erkek öğrenciler arasında iş kurmada birinci öncelikli olma bakımından faktörlerin seçimi değişmektedir. Bayan ve erkek öğrenciler paraya ve vizyona birinci derecede öncelik vermede aynı sıralamayı yaparken; diğer faktörler olan eğitim ve deneyim değerlendirildiğinde; bayan öğrenciler eğitimin daha öncelikli erkek öğrenciler ise deneyimin eğitimden daha öncelikli olduğunu düşünerek sıralama yapmaktadır. Aynı şekilde bayan öğrenciler motivasyonun deneyimden daha önemli olduğunu o nedenle de birinci öncelikte sıralamada daha öncelikli olması gerektiğini düşünürken; erkek öğrenciler deneyimin vizyon ve para dışındaki diğer faktörlerden de önemli olduğunu düşünmektedir.

Anket formunun birinci bölümünde yer alan diğer kişisel sorularla birinci derecede öncelikli olma bakımından faktör seçimi arasında bir ilişkinin var olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki-kare testleri (5'ten küçük frekanslı göze oranının %30'dan büyük olması nedeniyle) anlamlı sonuç vermemiştir.

Araştırmada yer alan 220 öğrencinin, işletme bölümü mezunlarının mezuniyet sonrasındaki iş hayatlarındaki konumlarına ve girişimciliğe bakış açıları ile bir girişimci olarak kendilerini nasıl tanımladıklarına ilişkin tarafımızdan hazırlanan 14 maddeden oluşan 5'li likert tipindeki ölçekle ilgili görüşlerin dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Öğrencilerin bir işletmeci olarak mezuniyet sonrasındaki planlarına ilişkin düşünceleri (1-5 ifadeleri) şu şekilde dağılım göstermiştir: Öğrencilerin 86'sı (%39.1), işletme bölümü mezunlarının kendi işlerini kurmada gerekli fırsatları yaratma yeteneğine sahip olduklarını düşünmektedirler ($\bar{X} = 3.35$). İşletmeci olarak mezun olan bireylerin, mutlaka kendi işlerini kurmayı hedeflemeleri gerektiği düşüncesine %36.4 oranında katılmadıklarını, işletme bölümü mezunlarının asla kamu sektöründe çalışmayı planlamamaları gerektiği düşüncesine ise %44.1 oranında katılmadıklarını belirtmişlerdir. Kendi işlerini kurmaları gerektiği düşüncesinde kararsızlık söz konusu iken ($\bar{X} = 3.09$), kamu sektöründe çalışmayı planlamamaları gerektiği fikrine kararsızlıktan karşı çıkmaya doğru bir eğilim vardır ($\bar{X} = 3.48$). Buna karşılık öğrencilerin 99'u (%45) mezunların mutlaka girişimci olmaya odaklanmaları gerektiğini düşünürken ($\bar{X} = 3.63$), %41.4'ü asla özel sektörde çalışmanın planlanmaması görüşüne karşı çıkmaktadır ($\bar{X} = 4.28$).

Öğrencilerin girişimciliğe yönelik düşünceleri ve bir girişimci olarak kendilerini nasıl tanımladıklarına ilişkin görüşleri (6-14. ifadeler) ise şu şekilde özetlenebilir: Öğrencilerin 84'ü (%38.2), bir işin fırsatlar sunmasının, emniyetli ve güvenilir olmasından daha önemli olduğunu düşünmektedir. Bu bağlamda öğrenciler bir girişimci olarak risk almanın gerekli olduğu fikrine kararsızlıktan katılıma doğru bir yaklaşım sergilemektedir ($\bar{X} = 3.31$). 99 öğrenci çok çalışan, sürekli hedef büyüten bir kişiliğe sahip olmayı kesinlikle istemekte, 10'u ise kesinlikle istememektedir. Bu konuda öğrenciler hedef büyüten gelişimci girişimci yeteneğindedirler ($\bar{X} = 4.11$) Öğrencilerin %65.9'u iş ve sosyal yaşamın dengeli yaşanması gerektiğini düşünmektedir ($\bar{X} = 4.55$). 81 öğrenci var olan gerçeklere birbirine bağlı kalmayı tercih etmekte 45'i tercih etmemektedir. Bu konuda öğrenciler kararsız bir tutum sergilemektedir ($\bar{X} = 3.30$). Öğrencilerin %36.8'i gerçekleri zorlayıp sezgisel hareket etmeyi tercih etmekte, %26.4'ü ise tercih etmemektedir. Yine karar vermede hislerine ve sezgilerine güvenme, onlara dayanarak harekete geçme konusunda öğrenciler kararsız kalmaktadır ($\bar{X} = 3.25$). 103 öğrenci olumsuz tepki alma pahasına inandığı doğruların peşinden gitmektedir ($\bar{X} = 3.81$). Buna karşılık 31 öğrenci inandığı doğrular için kural dışı davranmayı göze alamamaktadır ($\bar{X} = 3.69$). Öğrencilerin %40'ı kariyerden çok paraya önem verirken (ve bu konuda öğrenciler kararsız bir tutum sergilemekte iken ($\bar{X} = 4.02$), %35.9'u kariyerini diğer önceliklerinden üstün tutmaktadır ($\bar{X} = 2.58$). Kariyer mi para mı sorusuna öğrencilerin eğilimi para yönünde gerçekleşmektedir.

Tablo 5: Girişimcilikle İlgili Görüşlerin Dağılımı

Girişimcilikle İlgili İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		X
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. İşletme bölümü mezunları, kendi işlerini kurmak için gerekli fırsatları yaratma yeteneğine sahiptirler.	11	5.0	46	20.9	47	21.4	86	39.1	30	13.6	3.35
2. İşletme bölümü öğrencileri mutlaka kendi işlerini kurmayı hedeflemelidir.	9	4.1	80	36.4	41	18.6	62	28.2	28	12.7	3.09
3. İşletme bölümü öğrencileri asla kamu sektöründe çalışmayı planlamamalıdır.	35	15.9	97	44.1	41	18.6	33	15.0	14	6.4	3.48
4. İşletme bölümü öğrencileri mutlaka girişimci olmaya odaklanmalıdır.	6	2.7	38	17.3	32	14.5	99	45.0	45	20.5	3.63
5. İşletme bölümü öğrencileri asla özel sektörde çalışmayı planlamamalıdır.	100	45.5	91	41.4	21	9.5	6	2.7	2	0.9	4.28
6. Bir işin fırsatlar sunması; emniyetli ve garantili olmasından daha önemlidir.	13	5.9	38	17.3	61	27.7	84	38.2	24	10.9	3.31
7. Çok çalışan, sürekli hedef büyüten bir kişiliğe sahip olmak istemem.	99	45.0	79	35.9	21	9.5	11	5.0	10	4.5	4.11
8. sosyal yaşamı, iş yaşamını, eğlenceyi dengeli bir şekilde yaşayan bir kişiliğe sahip olmak isterim.	4	1.8	4	1.8	3	1.4	64	29.1	145	65.9	4.55
9. Mevcut gerçeklere birebir bağlı kalarak hareket etmeyi tercih ederim.	12	5.5	45	20.5	55	25.0	81	36.8	27	12.3	3.30
10. Gerçekleri zorlayarak sezgiye, hislere ve hayallere dayalı hareket etmeyi tercih ederim.	9	4.1	58	26.4	49	22.3	78	35.5	26	11.8	3.25
11. İnandığım bir konuda çoğunluğun eğilimine uymayarak negatif bir değerlendirmeye maruz kalma pahasına karar veririm.	4	1.8	22	10.0	38	17.3	103	46.8	53	24.1	3.81
12. İnandığım bir konu dahi olsa kural dışı davranmayı ve marjinal olmayı göze alamam.	51	23.2	86	39.1	49	22.3	31	14.1	3	1.4	3.69
13. Kariyerimin gelecek 5 yılında yüksek maaşlı bir iş fırsatı karşına çıksa, kabul ederim.	5	2.3	14	6.4	40	18.2	73	33.2	88	40.0	4.02
14. Kariyerim için gerekli olsa dahi önceliklerimden vazgeçmem.	9	4.1	26	11.8	77	35.0	79	35.9	29	13.2	2.58

5'li likert tipinde oluşturulan 14 maddeye verilen yanıtlara göre ölçek puanları ortalamaları; ilk 5 ifade için mezuniyet sonrası planlara ilişkin (plan ölçeği), kalan ifadeler için ise girişimcilikle ilgili tanımlarına ilişkin (girişimci tanım ölçeği) olmak üzere iki ayrı ölçek şeklinde hesaplanmıştır. Söz konusu ölçek puan ortalamalarıyla cinsiyet ve ailede daha önce iş kurma durumu arasındaki farkın belirlenmesi için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda; bayan ve erkek öğrenciler arasında gerek mezuniyet sonrasındaki planlar gerekse girişimci olarak kendilerini ifadeleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir ($t=-0.025$, $s.d=218$, $p=0.980$). Aynı şekilde ailede anne veya babanın daha önce kendi işini kurma durumu ile öğrencilerin girişimciliğe bakış açılarının farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t=-0.275$, $s.d=218$, $p=0.783$). Yine anket formunda yer alan kişisel sorularla (akademik başarı, aylık gelir, ailede kaçınıcı çocuk olma durumu, anne-baba eğitim durumu v.b) söz konusu ölçek puan ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları da farkların anlamlı olmadığını göstermiştir.

Söz konusu ifadelerle ilişkinin olabileceği düşüncesiyle her bir kişisel bilgi sorusu arasında ki-kare testi uygulamak amacıyla öğrencilerin girişimci olarak mezuniyet sonrasındaki durumlarına ve girişimcilikle ilgili düşüncelerini belirlemeye yönelik oluşturulan ifadelerin her biri katılıyor (Tamamen katılıyorum ve katılıyorum seçenekleri birleştirilmiştir), kararsız, katılmıyor (kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum seçenekleri

birleştirilmiştir) şeklinde üç düzeye indirgenmiştir. Yapılan ki-kare testleri sonucunda aralarında ilişki belirlenen ifade ve kişisel sorular şunlardır:

Tablo 6: Anne/babanın iş kurma durumu ile İfade 13 Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Sonuçları

İş Kurma Durumu	Kariyerimin gelecek 5 yılında yüksek maaşlı bir iş fırsatı karşına çıksa, kabul ederim			Toplam
	Katılmıyor	Kararsız	Katılıyor	
Evet	5	24	72	101
Hayır	14	16	89	119
Toplam	19	40	161	220
$\chi^2 = 6.227$		p=0.04		

Tablo 6'dan görüldüğü gibi; Öğrencilerin kariyerlerinin gelecek 5 yılında yüksek maaşlı bir iş teklifini kabul etme durumları ile anne veya babasının daha önce kendi işini kurması arasında bir ilişki vardır. Parayı kariyere tercih eden öğrenciler, daha çok baba veya annesi kendi işini kurmamış olanlardır.

Tablo 7: Aylık gelire İfade 3 Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Sonuçları

Aylık Gelir Durumu	İşletme bölümü öğrencileri asla kamu sektöründe çalışmayı planlamamalıdır.			Toplam
	Katılmıyor	Kararsız	Katılıyor	
750 Milyon TL'Den az	22	6	8	36
750-1750 Milyon TL	84	25	18	127
1750-2250 Milyon TL	26	10	21	57
Toplam	132	41	47	220
$\chi^2 = 12.437$		p=0.014		

Ailenin aylık geliri ile öğrencilerin; işletme bölümü mezunlarının kamu sektöründe çalışmamları fikrine katılım dereceleri arasında bir ilişki vardır. Yüksek gelir grubundaki öğrenciler düşük gelir grubundakilere göre bu fikre daha sıcak bakmaktadırlar.

Tablo 8: Aylık gelire İfade11 Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Sonuçları

Aylık Gelir Durumu	İnanmadığım bir konuda çoğunluğun eğilimine uymayarak negatif bir değerlendirmeye maruz kalma pahasına karar veririm.			Toplam
	Katılmıyor	Kararsız	Katılıyor	
750 Milyon TL'Den az	10	7	19	36
750-1750 Milyon TL	12	24	91	127
1750-2250 Milyon TL	4	7	46	57
Toplam	26	38	156	220
$\chi^2 = 13.038$		p=0.011		

Tablo 8'den görüldüğü gibi; öğrencilerin tepki alma pahasına inandığı konuda bireysel hareket etme fikrine katılım düzeyi ile aylık gelir arasında bir ilişki bulunmuştur. Orta ve yüksek gelir grubundaki öğrenciler daha bireysel karar verme yeteneğinde ve daha cesaretli görünmektedir.

Tablo 9: Cinsiyet ile İfade 10 Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Sonuçları

Cinsiyet	Gerçekleri zorlayarak sezgiye, hislere ve hayallere dayalı hareket etmeyi tercih ederim			Toplam
	Katılmıyor	Kararsız	Katılıyor	
Bayan	37	22	32	91
Erkek	30	27	72	129
Toplam	67	49	104	220
$\chi^2 = 10,372$		p=0.006		

Cinsiyete bağılı olarak sezgisel karar verme yeteneği farklılaşmaktadır. Erkek öğrenciler bayan öğrencilerden daha fazla sezgi ve hislerine dayalı karar vermeyi tercih etmektedir.

Tablo 10: Yetiştirilme Tarzı İle İfade1 Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Sonuçları

Yetiştirilme Tarzı	İşletme bölümü mezunları, kendi işlerini kurmak için gerekli fırsatları yaratma yeteneğine sahiptirler.			Toplam
	Katılmıyor	Kararsız	Katılıyor	
Çoğunlukla baskıcı	0	2	2	4
Çoğunlukla serbest	14	5	8	27
Kontrollü	12	14	27	53
Güvene dayalı, serbest	31	26	79	136
Toplam	57	47	116	220
$\chi^2 = 14.880$		p=0.021		

Yetiştirilme tarzı bakımından öğrencilerin işletme bölümü mezunlarının kendi işlerini kurma yetenekleri olduğu görüşü arasında fark vardır. Özellikle güvene dayalı şekilde yetiştirilen öğrenciler bu fikre daha çok katılmakta, baskıcı bir aileden yetişen öğrenciler ise güvensiz ve kararsız kalmaktadır.

Tablo 11: Babanın Eğitim Durumu İle İfade1 Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Sonuçları

Babanın Eğitim Durumu	İnanđığım bir konuda çoğunluğun eğilimine uymayarak negatif bir değerlendirmeye maruz kalma pahasına karar veririm.			Toplam
	Katılmıyor	Kararsız	Katılıyor	
İlkokul	11	6	23	40
Ortaöğretim	9	18	64	91
Yükseköğretim	6	14	69	89
Toplam	26	38	156	220
$\chi^2 = 12.692$		p=0.013		

Tablo 11'den görüldüğü gibi; babanın eğitim durumu ile öğrencilerin bireysel karar verme yetenekleri arasında bir ilişki vardır. Babanın eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin cesaretle bireysel hareket etme düzeyleri de artmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bir ülkenin kalkınması ve gelişmesi ekonomik değer yaratacak, büyümeye ivme kazandıracak hızla değişen koşullara uyum sağlayabilme dinamizmine sahip girişimciler yaratmasına bağılıdır. Bilgi toplumunda ülkeler insanlarını ve özellikle gençlerini girişimci yetiştirmek için çaba harcamaktadır.

Bu nedenle günümüzde iyi yetişmiş, girişimcilik nitelikleri kazandırılmış, dinamik, zeki, atılgan ve hırslı genç bir nüfus yapısına sahip ülkeler geleceklere daha iyimser bakabilmektedirler.

Bir ülkede girişimci niteliklerine sahip kişi sayısı az ve devlet tarafından desteklenmiyorlarsa o ülkenin kalkınması çok zordur. Bir ülkenin kalkınması ekonomik değer yaratacak, hızla değişen koşullara uyum sağlayabilme dinamizmine sahip girişimciler yetiştirmesine bağılıdır. Dünya'ya baktığımızda görüyoruz ki maden, petrol vb. gibi yer altı zengini ülkeler bunlardan ekonomik değer yaratamadıklarında hep sömürülmüştür. Yer altı zengini olan ve jeopolitik durumu itibarıyla geleceği parlak görülen ülkemizin de sömürülmesini istemiyorsak girişimci niteliklerine sahip insanları geliştirmek onları desteklemeliyiz.

Bu amaçla işletme öğrencilerinin girişimciliğe bakış açıları kapsamlı bir anket çalışmasıyla araştırılmış ve eğilimler araştırılmıştır.

Öğrencilerin %41.8 en önemli faktör olarak parayı, %27.7 vizyonu, %13.2) eğitimi ve %7.3 deneyimi seçmişlerdir. İkinci derecede önemli faktör sıralaması ise şu şekildedir: eğitim (%26.8), para (%22.3), vizyon (%20.5) ve deneyim (%14.5). ; bayan ve erkek öğrenciler arasında iş kurmada birinci öncelikli olma bakımından faktörlerin seçimi değişmektedir. Bayan ve erkek öğrenciler paraya ve vizyona birinci derecede öncelik vermede aynı sıralamayı yaparken; diğer faktörler olan eğitim ve deneyim değerlendirildiğinde; bayan öğrenciler eğitimin daha öncelikli erkek öğrenciler ise deneyimin eğitimden daha öncelikli olduğunu düşünerek sıralama yapmaktadır. Aynı şekilde bayan öğrenciler motivasyonun deneyimden daha önemli olduğunu o nedenle de

birinci öncelikte sıralamada daha öncelikli olması gerektiğini düşünürken; erkek öğrenciler deneyimin vizyon ve para dışındaki diğer faktörlerden de önemli olduğunu düşünmektedir.

Öğrencilerin bir işletmeci olarak mezuniyet sonrasındaki planlarına ilişkin düşünceleri şu şekilde dağılım göstermiştir: Öğrencilerin %39.1, işletme bölümü mezunlarının kendi işlerini kurmada gerekli fırsatları yaratma yeteneğine sahip olduklarını düşünmektedirler. İşletmeci olarak mezun olan bireylerin, mutlaka kendi işlerini kurmayı hedeflemeleri gerektiği düşüncesine %36.4 oranında katılmadıklarını, işletme bölümü mezunlarının asla kamu sektöründe çalışmayı planlamamaları gerektiği düşüncesine ise %44.1 oranında katılmadıklarını belirtmişlerdir. Kendi işlerini kurmaları gerektiği düşüncesinde kararsızlık söz konusu iken, kamu sektöründe çalışmayı planlamamaları gerektiği fikrine kararsızlıktan karşı çıkmaya doğru bir eğilim vardır. Buna karşılık öğrencilerin %45 mezunların mutlaka girişimci olmaya odaklanmaları gerektiğini düşünürken, %41.4'ü asla özel sektörde çalışmanın planlanmaması görüşüne karşı çıkmaktadır. Kendi işine sahip olanların bu yolu seçme nedenlerini incelediğimizde; başkaları için çalışmama isteği, bağımsız bir çalışma ortamı arzusu, emir altında çalışmama isteği, kendi geleceğine kendi karar ve çabaları ile şekil verme isteği yatmaktadır. Çıkan sonuçlara göre ise bu özelliklere sahip işletme bölümü öğrencileri sayısı oldukça azdır. Bu da işletme bölümü öğrencilerinde özgüven eksikliğinden kaynaklanmaktadır. İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri İşletme Bölümleri eğitimlerde öğrencilerinin özgüvenlerini kazanmalarını sağlayacak bir yöntemi de geliştirmeleri gerekmektedir.

Öğrencilerin girişimciliğe yönelik düşünceleri ve bir girişimci olarak kendilerini nasıl tanımladıklarına ilişkin görüşleri ise şu şekilde özetlenebilir: Öğrencilerin %38.2, bir işin fırsatlar sunmasının, emniyetli ve güvenilir olmasından daha önemli olduğunu düşünmektedir. Bu bağlamda öğrenciler bir girişimci olarak risk almanın gerekli olduğu fikrine kararsızlıktan katılıma doğru bir yaklaşım sergilemektedir. Öğrencilerin %65.9'u iş ve sosyal yaşamın dengeli yaşanması gerektiğini düşünmektedir. Öğrencilerin %36.8'i gerçekleri zorlayıp sezgisel hareket etmeyi tercih etmektedir. Yine karar vermede hislerine ve sezgilerine güvenme, onlara dayanarak harekete geçme konusunda öğrenciler kararsız kalmaktadır. Öğrencilerin %40'ı kariyere çok paraya önem verirken (ve bu konuda öğrenciler kararsız bir tutum sergilemekte iken, %35.9'u kariyerini diğer önceliklerinden üstün tutmaktadır. Kariyer mi para mı sorusuna öğrencilerin eğilimi para yönünde gerçekleşmektedir. Girişimcinin sahip olması gereken, mücadeleci ve azim, sorumluluk ve risk alabilme arzu ve yeteneği, yaratıcılık ve fırsatları sezebilme yeteneği, zor şartlarda ağır çalışmalara hazır olma, kendini geliştirme arzusu gibi kişisel özellikleri ankete katılan öğrencilerin yarısından daha azında görülmektedir. Yine azımsanmayacak bir sayıdır, bu yüzden işletme bölümleri, öğrencilerin girişimcilik özelliklerini geliştirecek eğitimlere ağırlık vererek bu kabiliyetleri daha da geliştirmelidirler.

Öğrencilerin ailelerinin gelir seviyeleri ve eğitim durumları ile girişimcilik arasındaki ilişkinin, beklenen pozitif ilişkiyi onaylar nitelikte olduğu görülmüştür.

Ülkemizde eğitilmiş insanlarımızın girişimcilik konusunda pek de başarılı olmadıkları bilinen bir gerçektir. Bu sebeple İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinin bu misyona sahip çıkıp, öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini belirleyerek bu tür insanları girişimciliğe yönlentmeleri gerekmektedir. Bundan önce kendi öğretim üyelerini bu konuda eğitmeli ki öğrencileri motive edebilsinler. Ayrıca Türkiye'de üniversite-sanayi işbirliğini oluşturmak zor olduğundan öğrencilerin pratik eğitimleri sanal işletmeler yoluyla oluşturulabilir. Böylelikle eğitilmiş girişimciye ihtiyacı olan ülkemize büyük katkılar sağlamış olacaktır.

KAYNAKÇA

- ÇETİNDAMAR, Dilek, Türkiye’de Girişimcilik, TUSİAD Yayınları 2002
- DAVİD B. Entrepreneurship: A survey of the literature., Audretsch, Ekim 2002.
- FOSS, N. J. ve Klein, P. G. Entrepreneurship and the Firm, Edward Elgar: Aldershot, İngiltere, 2002.
- GEM, 2001, Global Entrepreneurship Monitor Executive Report, GEM: Londra.
- KORKMAZ, S, “Girişimcilik ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”, Hacettepe Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi 18(1) 2000.
- KOSGEB, Girişimcilik ve İş Kurma Süreçleri, Girişimciliği Geliştirme Enstitüsü, 1999
- MÜFTÜOĞLU, M. T. Türkiye’de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Turhan Kitapevi Ankara, 1998.
- NAFFZİGER Douglas, “Entrepreneurship: A Person Based Theory Approach” Advances in Entrepreneurship, Firm Emergence and Growth, Volume 2, JAI Pres, 1995.
- TİTİZ Tınaz, Girişimcilik, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1994.